

Vergaderjaar 2022–2023

25 087

Internationaal fiscaal (verdrags)beleid

Nr. 316

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 25 mei 2023

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over de brief van 20 maart 2023 inzake de vijfde voortgangsbrief Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) (Kamerstuk 25 087, nr. 315).

De vragen en opmerkingen zijn op 6 april 2023 aan de Staatssecretaris van Financiën voorgelegd. Bij brief van 22 mei 2023 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Tielen

De adjunct-griffier van de commissie,
Kruithof

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris en hebben nog enkele vragen en opmerkingen hierover.

De leden van de VVD-fractie vragen waarom de Verenigde Staten ervoor hebben gekozen om in hun Notice specifiek te kiezen voor een tijdelijke uitzondering voor rekeningen die zijn geopend voor 1 juli 2014. Heeft de Staatssecretaris daar zicht op? Klopt het dat de tijdelijke uitzondering alleen geldt voor betaalrekeningen, maar andere financiële diensten zoals hypotheek en bedrijfsfinanciering niet. Klopt dat? Hoe wordt hiermee omgegaan?

De leden van de VVD-fractie vragen wat de stand van zaken is van de toezegging: «De Staatssecretaris zal de Autoriteit Persoonsgegevens een toets laten doen op de privacyaspecten van de gegevensuitwisseling volgens de huidige AVG-regels.».

De leden van de VVD-fractie lezen dat in de Notice de VS verwachten dat de permanente oplossing beperkter zal zijn. Op welke wijze zal het beperkter worden? Hoe wordt hiermee omgegaan?

De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat het verlagen van de kosten van de Certificate of Loss Nationality (CLN) nog niet is doorgevoerd. Klopt dat? Wat is de planning ervan en hoe wordt dit gecommuniceerd met de toeval-Amerikanen?

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie of de Staatssecretaris de Kamer verder op de hoogte kan houden bij nieuwe ontwikkelingen en op welke termijn nieuwe informatie wordt verwacht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse en waardering kennisgenomen van de vijfde voortgangsbrief over de Foreign Account Taks Compliance Act (FATCA). Deze leden hebben hier nog een aantal vragen en opmerkingen bij.

Omdat de leden van de D66-fractie begrijpen dat een aanleiding voor de problematiek rond FATCA voor Nederlanders met (ook) de Amerikaanse nationaliteit ligt in het risico dat banken zien, vragen deze leden naar risicomijdend gedrag van banken en verzekeraars in bredere zin. Welke trajecten lopen er of wil het kabinet starten om de toegankelijkheid van financiële diensten te verbeteren en te borgen, ook voor mensen met een hoger risico voor de financiële instelling?

Ook zijn de leden van de D66-fractie verheugd om te lezen dat de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) heeft toegezegd om geen rekeningen meer te sluiten van Nederlanders met een Amerikaanse (tweede) nationaliteit. Echter zijn deze leden ook bekend met massale sluitingen van rekeningen van Nederlanders die in het buitenland gaan wonen, ook als het om een land gaat met een betrouwbaar financieel stelsel waar goede controles op witwassen en het financieren van terrorisme mogelijk zijn. Welke gesprekken voert de Staatssecretaris met de banken om te voorkomen dat er categorale uitsluiting is van Nederlanders die in het buitenland gaan wonen en wiens Nederlandse bankrekening wordt opgezegd?

Voorts begrijpen de leden van de D66-fractie dat de Verenigde Staten nu nadere richtlijnen hebben gepubliceerd, maar deze leden vragen naar de stand van zaken omtrent Amerikaanse wetgeving om dit probleem op te lossen voor al die toeval-Amerikanen in het buitenland.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van FATCA. Deze leden lezen dat een uitzondering gaat gelden tot en met 2024, maar dat de permanente richtlijn er nog niet is. Ook lezen deze leden dat de vrijstelling daarin beperkter zal zijn dan deze tijdelijke uitzondering. Deze leden vragen de Staatssecretaris wat er nu precies gewonnen is en of er niet alleen maar tijd is gekocht. De Staatssecretaris zegt het belang van structurele oplossingen bij de Verenigde Staten te blijven benadrukken, maar zet de Staatssecretaris er ook op in tot een goede richtlijn in het belang van de Nederlandse rekeninghouders te komen, zowel van vóór als van na 1 juli 2014? Is de Staatssecretaris ook in gesprek over invulling van de definitieve richtlijn en wat is daarbij zijn minimale inzet voor beide groepen? Wanneer verwacht de Staatssecretaris hier een uitkomst van? Hoe groot is de groep «toeval-Amerikanen» van na 2014 ten opzicht van voor 2014?

Ook vragen de leden van de CDA-fractie wat het volgens de Staatssecretaris voor signaal geeft richting de desbetreffende rekeninghouders als zij aanhoudend verzoeken van de bank zullen blijven krijgen om een US TIN of CLN aan te vragen. Waarop is de grens van 50.000 euro gebaseerd? Deze leden verwachten niet dat de tijdelijke uitkomst onrust of onzekerheid wegneemt. Zeker gezien de verantwoordelijkheid die volgens de Staatssecretaris nog steeds bij de toeval-Amerikanen ligt om een TIN aan te vragen of afstand te doen van de Amerikaanse nationaliteit. Zijn de toeval-Amerikanen volgens de Staatssecretaris voldoende geholpen met deze uitkomsten?

De leden van de CDA-fractie lezen ook dat de NVB heeft aangegeven dat nieuwe klanten die nog geen TIN of CLN hebben in veel gevallen zullen worden geweigerd. Geldt dat ook als zij minder dan 50.000 euro op hun bankrekening hebben? Wat is dan het risico dat nieuwe rekeninghouders met de Amerikaanse nationaliteit worden uitgesloten van het Nederlandse bankensysteem en daarmee van maatschappelijke deelname?

De leden van de CDA-fractie lezen ook dat de kosten van het afstand doen van de Amerikaanse nationaliteit aanzienlijk worden verlaagd naar 450 dollar. Dat vinden deze leden op zich een mooie uitkomst, maar deze leden vragen wel of daarbij ook rekening is gehouden met de kosten van het tot vijf jaar terug Amerikaanse aangiften indienen. Juist de advieskosten voor het opstellen van de aangiftes en het te betalen bedrag kunnen enorm oplopen, terwijl het om vermogensbestanddelen gaat die in Nederland niet belast zijn, zoals verkoopopbrengsten van een woning. Deze leden wijzen erop dat het Nederlandse belastingstelsel anders in elkaar zit, waardoor er nog steeds een vorm van dubbele heffing ontstaat, ondanks dat het niet om exact dezelfde heffing gaat in Nederland en de Verenigde Staten. Ten aanzien van de vereenvoudiging van de procedure vragen deze leden wat daar de inzet is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met zorgen kennis genomen van de Vijfde voortgangsbrief Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA). Deze leden zien dat er weliswaar stappen worden gezet, maar vragen de

Staatssecretaris waarom een Amerikaanse wet primaat blijft krijgen boven een Nederlandse wet, aangezien het hebben van een bankrekening een recht en noodzakelijke voorwaarde is om deel te nemen aan de samenleving.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris of een herziening van de IGA nog een serieus te overwegen optie is. Deze leden vragen wanneer het weer mogelijk zal zijn voor gedupeerden om een normale bankrekening te openen, zonder dat dit een tijdelijk karakter heeft. Deze leden vragen de Staatssecretaris of de NL financial investments (NLFI) als aandeelhouder van onder andere de Volksbank dit niet als standpunt kan verkondigen in de aandeelhoudersvergadering.

Vragen en opmerkingen van het lid van de BBB-fractie

Het lid van de BBB-fractie heeft kennisgenomen van de brief en het bijgevoegde document van de Staatssecretaris betreffende de voortgang over het FATCA. Het lid heeft hier nog een vraag over.

In de brief staat dat er geen rekeningen meer zullen worden bevroren bij het ontbreken van de US TIN. Dit is een positieve ontwikkeling. Echter, geldt dit alleen voor rekeninghouders die hun rekening voor 30 juni 2014 hebben geopend. Voor mensen die hun rekening na deze datum hebben geopend kan de rekening alsnog bevroren worden, mits zij meer dan 50.000 euro op de rekening hebben en hun US TIN niet doorgeven. Voor deze groep Amerikaanse Nederlanders is het dus van essentieel belang dat zij hun geld naar beneden bijstellen tot een maximum van 50.000 euro of hun US TIN doorgeven. Hoe gaat de Staatssecretaris dit communiceren aan deze mensen, zodat niet opeens hun rekening bevroren wordt?

II Reactie van de Staatssecretaris van Financiën

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de fractie van de VVD vragen waarom de Verenigde Staten in hun Notice specifiek hebben gekozen voor een tijdelijke uitzondering voor rekeningen die zijn geopend voor 1 juli 2014.

De nadere richtlijnen van de VS geven aan dat de uitzondering geldt voor rekeningen die zijn geopend voor de datum die in het FATCA-verdrag met de VS (FATCA IGA) gespecificeerd is (zogenoeten «bestaande rekeningen»). In de FATCA IGA is opgenomen dat dit rekeningen betreft geopend vóór 1 juli 2014. Ten aanzien van de jaren tot 2017 hoefden financiële instellingen onder voorwaarden van de FATCA IGA geen US TINs te rapporteren voor bestaande rekeningen. Vervolgens hebben de VS voor de kalenderjaren 2017, 2018 en 2019 nadere richtlijnen uitgegeven waarbij financiële instellingen geen US TINs voor bestaande rekeningen hoefden te rapporteren, wanneer zij aan de voorwaarden van de nadere richtlijnen voldeden. Deze richtlijnen hadden tot doel financiële instellingen de tijd te geven procedures te implementeren om de vereiste US TINs te kunnen opvragen en te rapporteren. De VS hebben er, in de nadere richtlijnen die zijn uitgegeven op 30 december 2022, opnieuw voor gekozen om deze richtlijnen alleen voor bestaande rekeningen te laten gelden.

De leden van de fractie van de VVD vragen tevens of het klopt dat de tijdelijke uitzondering alleen geldt voor betaalrekeningen, maar voor andere financiële diensten zoals hypotheek en bedrijfsfinanciering niet. Ook vragen zij hoe hiermee wordt omgegaan.

In mijn Kamerbrief van 20 maart 2023 geef ik aan dat de VS nadere richtlijnen heeft uitgebracht over de verplichting van banken om een US TIN te rapporteren van rekeninghouders met (ook) de Amerikaanse nationaliteit. Deze richtlijnen zien specifiek op financiële rekeningen. Een hypotheek is onder FATCA geen te rapporteren financiële rekening. Uit navraag bij de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) blijkt dat zij het beleid ten aanzien van hypotheek en bedrijfsfinanciering niet hebben aangepast naar aanleiding van de nadere richtlijnen van de VS. Zoals eerder richting uw Kamer aangegeven voeren banken bij het afsluiten van een hypotheek voor toeval-Amerikanen een verschillend beleid. Zo stellen sommige banken de voorwaarde dat een toeval-Amerikaan voor het verkrijgen van een hypotheek een US TIN of CLN nodig heeft. Andere banken verstrekken een hypotheek aan toeval-Amerikanen als deze over een betaalrekening beschikt (bij dezelfde of bij een andere bank). Verder is het verstrekken van bedrijfsfinanciering aan een natuurlijk persoon geen relevante transactie onder FATCA. Volgens de NVB kan in de praktijk, afhankelijk van het beleid van de bank, bij een aanvraag voor een zakelijk krediet door een toeval-Amerikaan de dienstverlening worden beperkt als een toeval-Amerikaan wel een betaalrekening heeft, maar nog geen US TIN of CLN heeft verstrekt.

De leden van de fractie van de VVD vragen wat de stand van zaken is van de toezegging: «De Staatssecretaris zal de Autoriteit Persoonsgegevens een toets laten doen op de privacyaspecten van de gegevensuitwisseling volgens de huidige AVG-regels.».

Op 29 augustus 2022 heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken rondom FATCA in de Vierde voortgangsbrief FATCA. In deze brief heb ik aangegeven de uitkomst van de lopende procedures bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over de privacy-waarborgen met betrekking tot de uitwisseling van gegevens onder de FATCA IGA af te wachten, teneinde zekerheid te krijgen over de rechtmatigheid van de gegevensuitwisseling onder de FATCA IGA. Er is nog geen uitspraak van de AP in deze procedures. Wanneer de uitspraak van de AP is ontvangen zal ik de Kamer hierover informeren.

De leden van de fractie van de VVD lezen in de Notice dat de VS verwachten dat de permanente oplossing beperkter zal zijn en vragen op welke wijze het beperkter zal worden. Daarnaast vragen zij hoe hiermee wordt omgegaan.

De VS hebben in de nadere richtlijnen aangegeven toe te werken naar definitieve richtlijnen. Zij gebruiken de periode waarvoor de tijdelijke richtlijnen gelden om een beter beeld te krijgen van de problematiek en de definitieve richtlijnen op te stellen. Daarnaast hebben de VS in de nadere richtlijnen aangegeven dat, mochten de definitieve richtlijnen er komen, deze beperkter zullen zijn dan de tijdelijke richtlijnen. Hoe de definitieve richtlijnen eruit komen te zien, is nu nog niet bekend. In mijn contacten met de VS probeer ik hier – bilateraal en in Europees gecoördineerd verband – zo snel mogelijk duidelijkheid over te verkrijgen.

De leden van de fractie van de VVD vragen of het klopt dat het verlagen van de kosten van de Certificate of Loss of Nationality (CLN) nog niet is doorgevoerd. Deze leden vragen ook wat de planning hier van is en hoe dit wordt gecommuniceerd met de toeval-Amerikanen.

State Department – het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken – heeft op ambtelijk niveau aangegeven bezig te zijn met het aanpassen van nationale regelgeving om de kosten voor de procedure om afstand te doen van het Amerikaanse staatsburgerschap (CLN) aanzienlijk te

verlagen van 2.350 dollar naar 450 dollar. Nadere informatie hierover publiceren de VS in hun federale register.¹ Vanuit Amerikaanse zijde is niet gecommuniceerd over de tijdslijn van deze wijzigingen. Wanneer de verlaging is gerealiseerd, wordt de informatievoorziening op rijksoverheid.nl hierover geactualiseerd.

De leden van de fractie van de VVD vragen tot slot of de Kamer op de hoogte kan worden gehouden bij nieuwe ontwikkelingen en op welke termijn nieuwe informatie wordt verwacht.

Ik verwacht dat de VS eind 2024 met nieuwe informatie zullen komen over de eventuele invulling van definitieve richtlijnen. Daarnaast blijf ik in mijn gesprekken met de VS het belang van een structurele oplossing benadrukken. Indien zich op dit terrein nieuwe ontwikkelingen voordoen, zal ik de Kamer informeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 begrijpen dat een aanleiding voor de problematiek rond FATCA voor Nederlanders met (ook) de Amerikaanse nationaliteit ligt in het risico dat banken zien. Daarom vragen deze leden naar risicomijdend gedrag van banken en verzekeraars in bredere zin. De leden van de fractie van D66 vragen welke trajecten er lopen of dat het kabinet wil starten om de toegankelijkheid van financiële diensten te verbeteren en te borgen, ook voor mensen met een hoger risico voor de financiële instelling.

Banken bepalen zelf hun gewenste risicoprofiel en ondernemersstrategie. Hierbij moeten zij rekening houden met de geldende wet- en regelgeving.

Sinds enige tijd zijn er signalen dat vaker belemmeringen worden ervaren bij de toegang tot het betalingsverkeer. Uit onderzoek van DNB² blijkt dat het voorkomt dat dienstverlening vanwege hogere witwasrisico's, fraude of commerciële redenen wordt geweigerd. Het waarborgen van de toegang tot het betalingsverkeer is een van de prioriteiten van het kabinet in de beleidsagenda aanpak witwassen. In deze beleidsagenda zijn verschillende acties opgenomen om de toegang tot het betalingsverkeer voor alle bonafide klanten te verbeteren en duurzaam te waarborgen. Dit is van belang omdat toegang tot het betalingsverkeer, en met name een betaalrekening, noodzakelijk is om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer en daarmee aan onze samenleving. Ook via het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) is blijvend aandacht voor de efficiëntie, toegankelijkheid en betrouwbaarheid van het betalingsverkeer.

Verder is in de beleidsagenda voor de financiële sector van 16 maart 2023 opgenomen dat financiële diensten inclusief, toegankelijk en betrouwbaar moeten zijn. Hierbij wordt ingezet op het blijven waarborgen van de toegang tot verzekeringen en op een veilig, betrouwbaar, toegankelijk en efficiënt betalingsverkeer zowel nationaal als in Europees verband.

Daarnaast vragen de leden van de fractie van D66 welke gesprekken de Staatssecretaris voert met de banken om te voorkomen dat er categorale uitsluiting is van Nederlanders die in het buitenland gaan wonen en wiens Nederlandse bankrekening wordt opgezegd?

¹ Federal Register :: Home – Monday, May 1st.

² DNB-onderzoek, van herstel naar balans.

Banken bepalen zelf hun ondernemersstrategie en gewenst risicoprofiel. Zij moeten zich daarbij houden aan de geldende wet- en regelgeving. De afgelopen jaren zijn er meerdere gesprekken gevoerd met de banken over de toegang van Nederlanders in het buitenland tot dienstverlening van banken. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat er nog verschillende banken zijn die betaalrekeningen aanbieden aan Nederlanders die in het buitenland wonen.

Het Ministerie van Financiën blijft de ontwikkelingen volgen en zal in gesprek gaan met de banken als gesignaleerd wordt dat Nederlanders in het buitenland bij geen enkele bank meer terecht zouden kunnen voor een betaalrekening.

De leden van de fractie van D66 vragen naar de stand van zaken omtrent Amerikaanse wetgeving om de problemen op te lossen die toeval-Amerikanen in het buitenland door FATCA ervaren.

Alle inspanningen die bilateraal en vanuit de EU zijn gedaan hebben ertoe geleid dat de VS nu nadere richtlijnen hebben gepubliceerd. Dit betekent meer duidelijkheid voor banken en toeval-Amerikanen voor de periode dat de tijdelijke richtlijnen gelden. De VS hebben aangegeven deze periode te gebruiken om definitieve richtlijnen op te stellen die zullen gelden vanaf 1 januari 2025. In de Notice geeft de Amerikaanse Treasury aan dat – mocht er een permanente uitzondering komen in de toekomst – zij verwachten dat een dergelijke uitzondering beperkter zal zijn dan de in deze Notice beschreven uitzondering. In mijn contacten met de VS blijf ik het belang van een structurele oplossing benadrukken, evenals het belang dat de richtlijnen ook gaan gelden voor (toeval-) Amerikanen die een rekening hebben geopend ná 30 juni 2014. Zowel bilateraal als in EU-verband span ik mij in om aandachtspunten bij de VS aan te kaarten voor een definitieve oplossing van de bankrekeningproblemen van toeval-Amerikanen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de fractie van het CDA vragen wat er nu precies gewonnen is en of er niet alleen maar tijd is gekocht.

De nadere richtlijnen betekenen meer duidelijkheid voor banken en toeval-Amerikanen. Op basis van deze richtlijnen hebben banken aangegeven bestaande rekeningen niet te zullen sluiten als de rekeninghouder geen TIN of CLN aanlevert. Daarnaast is ook duidelijk dat er wordt toegewerkt naar een structurele oplossing.

De leden van de fractie van het CDA vragen ook of Nederland zich ervoor inzet om tot een goede richtlijn in het belang van de Nederlandse rekeninghouders te komen, zowel van vóór als van na 1 juli 2014?

In mijn gesprekken met de VS blijf ik het belang benadrukken dat de (eventuele) definitieve richtlijnen zowel gaan gelden voor toeval-Amerikanen die een rekening hebben geopend vóór als voor toeval-Amerikanen die een rekening hebben geopend ná 30 juni 2014.

De leden van de fractie van het CDA vragen daarnaast of de Staatssecretaris ook in gesprek is over invulling van de definitieve richtlijn, wat daarbij zijn minimale inzet voor beide groepen is en wanneer de Staatssecretaris hier een uitkomst van verwacht.

De nadere richtlijnen van de VS voorzien in een tijdelijke uitzondering van de verplichting van banken om een US TIN te rapporteren van rekeninghouders met (ook) de Amerikaanse nationaliteit wanneer de rekeninghouder de rekening heeft geopend vóór 1 juli 2014. Zoals ik in mijn brief aan de VS heb aangegeven, zal ik de VS bilateraal en in Europees gecoördineerd verband vragen om bij het opstellen van de definitieve richtlijnen ook rekening te houden met toeval-Amerikanen die een rekening hebben geopend na 30 juni 2014. In mijn eigen gesprekken met de VS zal ik hier eveneens aandacht voor vragen. De verwachting is dat de definitieve richtlijnen zullen gelden vanaf 1 januari 2025.

De leden van de fractie van het CDA vragen tevens hoe groot de groep «toeval-Amerikanen» van na 2014 ten opzichte van voor 2014 is.

In mijn Kamerbrieven van 3 september 2021 (Kamerstuk 25 087, nr. 282) en 8 maart 2022 (Kamerstuk 25 087, nr. 290) geef ik een inschatting van het aantal mogelijke toeval-Amerikanen dat nog geen US TIN heeft aangeleverd. Uit de rapportage van de grootbanken bleek toen dat er nog 95 personen zijn bij de vier grootbanken die onder de definitie³ vallen en geen US TIN hebben aangeleverd.

De NVB heeft echter aangegeven dat zij niet beschikken over informatie hoe groot de groep rekeninghouders is met ook de Amerikaanse nationaliteit die in Nederland vóór 1 juli 2014 een bankrekening geopend heeft en de groep rekeninghouders met ook de Amerikaanse nationaliteit die ná 30 juni 2014 een rekening heeft geopend.

Ook vragen de leden van de fractie van het CDA wat het volgens de Staatssecretaris voor signaal geeft richting de desbetreffende rekeninghouders als zij aanhoudend verzoeken van de bank zullen blijven krijgen om een US TIN of CLN aan te vragen.

Het signaal van de banken richting rekeninghouders is dat zij gehouden zijn om aan de in de richtlijnen gestelde voorwaarden te voldoen als zij gebruik willen maken van de tijdelijke uitzondering om geen US TIN te rapporteren. In de richtlijnen geven de VS een gedetailleerde omschrijving hoe banken klanten die geen US TIN aanleveren jaarlijks moeten informeren. Zo moeten banken o.a. verwijzen naar pagina met veelgestelde vragen op de website van het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken of de veelgestelde vragen als kopie toevoegen aan hun communicatie. Ook is in de richtlijnen opgenomen dat banken een communicatiemethode moeten gebruiken, die naar het oordeel van de bank, het meest effectief is om de rekeninghouder te bereiken. De VS hebben deze voorwaarden gesteld omdat zij meer informatie nodig hebben om een beter beeld te krijgen van de problematiek. Volgens de NVB zullen de banken zich houden aan de regels die in deze richtlijnen staan.

De leden van de fractie van het CDA vragen vervolgens waarop de grens van 50.000 euro is gebaseerd.

Op grond van de FATCA-wetgeving zijn financiële instellingen wereldwijd verplicht informatie te delen met de Amerikaanse belastingdienst over rekeninghouders met de Amerikaanse nationaliteit met een rekeningssaldo van in ieder geval 50.000 Amerikaanse dollar of meer.

³ Personen zonder Amerikaans paspoort of Amerikaanse verblijfplaats, maar wel met een geboorteplaats in de Verenigde Staten of met één of beide ouders met de Amerikaanse nationaliteit.

De leden van de fractie van het CDA merken op dat zij niet verwachten dat de tijdelijke uitkomst onrust of onzekerheid wegneemt gezien de verantwoordelijkheid die nog steeds bij de toeval-Amerikanen ligt om een TIN aan te vragen of afstand te doen van de Amerikaanse nationaliteit. Deze leden vragen of de toeval-Amerikanen voldoende geholpen zijn met deze uitkomsten.

De VS kennen een wereldwijde belastingplicht voor Amerikaanse staatsburgers. In 2010 hebben de VS de FATCA-wetgeving ingevoerd om zicht te krijgen op financiële tegoeden van Amerikaanse belastingplichtigen buiten de VS ten behoeve van de belastingheffing. Door het invoeren van de FATCA-wetgeving zijn toeval-Amerikanen de afgelopen jaren geweest op hun Amerikaanse belastingplicht en heeft een aantal van hen reeds actie ondernomen door een US TIN aan te vragen of afstand te doen van hun Amerikaanse nationaliteit.

Vooralsnog bieden de nadere richtlijnen naar mijn mening wel meer duidelijkheid voor zowel banken als toeval-Amerikanen, terwijl er wordt toegewerkt naar een structurele oplossing. Ik beschouw dit als een positieve ontwikkeling. Helaas bieden de richtlijnen niet voor alle toeval-Amerikanen een oplossing. Voor rekeningen die zijn geopend ná 30 juni 2014 voorzien de richtlijnen namelijk niet in een oplossing. De richtlijnen zijn ook slechts tijdelijk. In mijn contacten met de VS blijf ik hiervoor aandacht vragen en het belang van een structurele en totale oplossing benadrukken. Daarnaast blijf ik mijn oproep aan de toeval-Amerikanen die nog geen US TIN of CLN hebben aangevraagd herhalen om dit alsnog op korte termijn te doen.

De leden van de fractie van het CDA lezen ook dat de NVB heeft aangegeven dat nieuwe klanten die nog geen TIN of CLN hebben in veel gevallen zullen worden geweigerd en vragen of dat ook geldt als zij minder dan 50.000 euro op hun bankrekening hebben. Vervolgens vragen deze leden wat het risico is dat nieuwe rekeninghouders met de Amerikaanse nationaliteit worden uitgesloten van het Nederlandse bankensysteem en daarmee van maatschappelijke deelname.

Zoals aangegeven in mijn Kamerbrief van 20 maart 2023 heeft de NVB aangegeven dat een nieuwe klant die nog geen US TIN of CLN heeft in veel gevallen zal worden geweigerd bij het reguliere proces van het openen van een rekening. De klant zal in dat geval worden verzocht om de aanvraag voor het openen van een rekening in te dienen zodra een CLN of TIN beschikbaar is. Dit geldt ook voor personen die minder dan 50.000 dollar op hun rekening hebben staan.

Klanten kunnen volgens de NVB bij sommige banken wel via een separate procedure een bankrekening krijgen als zij aantonen de procedure voor een CLN of TIN in gang te hebben gezet. Volgens de NVB zijn er ook banken die daarbij aanvullende toetsen doen om te beoordelen of een klant in aanmerking komt voor een rekening. Ik vind het belangrijk dat deze mogelijkheid er is, omdat een betaalrekening noodzakelijk is om mee te kunnen draaien in de maatschappij. Daarnaast wil ik toeval-Amerikanen oproepen om op tijd een US TIN aan te vragen of de afstandsprocedure te starten. De richtlijnen van de VS gelden namelijk niet voor nieuwe rekeningen die worden geopend.

De leden van de fractie van het CDA vragen of bij de verlaging van de kosten van het afstand doen van de Amerikaanse nationaliteit ook rekening is gehouden met de kosten van het tot vijf jaar terug Amerikaanse aangiften indienen en vragen ten aanzien van de vereenvoudiging van de procedure wat daar de inzet is.

De aankondiging van de VS dat de kosten voor het afstand doen van de Amerikaanse nationaliteit worden verlaagd van 2.350 dollar naar 450 dollar ziet op het eenmalige tarief dat moet worden betaald om afstand te doen van de Amerikaanse nationaliteit. Naleving van de fiscale wetgeving is geen voorwaarde voor het afstand doen van de Amerikaanse nationaliteit. Om aan Amerikaanse fiscale regelgeving te voldoen moet de belastingplichtige volgend op het afstand doen van de Amerikaanse nationaliteit voor 1 keer aangifte doen over de laatste 5 belastingjaren.

Treasury heeft op 28 maart 2022 het Greenbook van Treasury gepubliceerd, waarin het voorstel is opgenomen om de procedure om afstand te doen van het Amerikaanse staatsburgerschap en de vereiste Amerikaanse aangifteprocedure in dat kader verder te vereenvoudigen voor toeval-Amerikanen.⁴ Ik ben blij met dit voorstel. Niet-naleving van de Amerikaanse fiscale wetgeving kan in Amerika namelijk nadelige gevolgen hebben. Ik hoop daarom dat door het Greenbook van Treasury⁵ ook hiervoor een oplossing komt. Zoals ik aangaf in de vierde voortgangsbrief over FATCA⁶, blijft de Nederlandse Ambassade in Washington zich daarom inspannen door op ambtelijk niveau nauw in contact te blijven met Treasury en de IRS. Treasury heeft echter niet alle mogelijke wijzigingen zelf in de hand. Voor het vereenvoudigen van de aangifteprocedure is namelijk goedkeuring nodig van het Amerikaanse Congres. Daarom ben ik voornemens om in Washington dit onderwerp ook onder de aandacht te blijven brengen bij de leden van het Congres. De Nederlandse ambassade heeft meerdere malen contact gehad met enkele Congresleden en hun staf over dit onderwerp en zal dit onderwerp bij hen blijven agenderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP zien dat er weliswaar stappen worden gezet, maar vragen waarom een Amerikaanse wet primaat blijft krijgen boven een Nederlandse wet, aangezien het hebben van een bankrekening een recht en noodzakelijke voorwaarde is om deel te nemen aan de samenleving.

Ik ga ervan uit dat daar waar u spreekt over dat een Amerikaanse wet primaat krijgt boven een Nederlandse wet, uw Kamer doelt op de verschillende eisen die worden gesteld aan banken in Amerikaanse FATCA-regelgeving en Nederlandse regelgeving. In het algemeen geldt dat het op zich niet vreemd is dat in verschillende landen verschillende regelgeving geldt die mogelijk tegenstrijdige eisen kan stellen aan rechtssubjecten.

Waar het gaat om de handelwijze van Nederlandse banken is het in beginsel aan banken om te bepalen welke klantengroepen zij willen bedienen en dus met welke klanten zij een relatie willen aangaan. In dat kader mogen banken zelf bepalen of zij een rekening met een bepaalde rekeninghouder al dan niet willen voortzetten, mits banken zich daarbij houden aan de geldende wet- en regelgeving. In bepaalde gevallen zijn banken echter gehouden de relatie met een cliënt te beëindigen, bijvoorbeeld als sprake is van een risico op witwassen en de bank anders in strijd zou handelen met de eisen gesteld in de Wwft. Daarnaast geldt dat banken op grond van de richtlijn betaalrekeningen (PAD) verplicht zijn om een basisbetaalrekening aan te bieden, tenzij er een weigeringsgrond van

⁴ U.S. Department of the Treasury Releases Greenbook, Outlining Tax Proposals Will Help Build a Better America | U.S. Department of the Treasury.

⁵ Over de zogeheten Greenbook voorstellen van Treasury informeerde ik uw Kamer in mijn vorige voortgangsbrieven. Zie Kamerstuk 25 087, nrs. 293 en 297.

⁶ Kamerstukken 25 087, nr. 297.

toepassing is. Een voorbeeld van een weigeringsgrond is als er niet wordt voldaan aan de bij of op grond van de Wwft gestelde eisen. Of in een individueel geval al dan niet wordt voldaan aan de eisen van de Wwft, op grond waarvan een rekening kan worden beëindigd, is in de eerste plaats ter beoordeling van de bank. Als de betrokken cliënt het niet eens is met het oordeel van de bank kan hij hiertegen een klacht indienen bij de bank en vervolgens bij het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) dan wel de kwestie voorleggen aan de rechter.

De leden van de fractie van de SP vragen tevens of een herziening van de IGA nog een serieus te overwegen optie is.

Bij de invoering van de FATCA-wetgeving door de VS in 2010 werden financiële instellingen wereldwijd op basis van deze Amerikaanse wetgeving verplicht informatie te delen met de VS over Amerikaanse rekeninghouders met een rekeningsaldo van in ieder geval 50.000 Amerikaanse dollar of meer. Niet voldoen aan deze verplichting door de banken zou betekenen dat zij over inkomsten uit Amerikaanse bronnen onderworpen zouden worden aan een bronheffing van 30%.⁷ Zonder een NL IGA zouden financiële instellingen ook aan de FATCA-wetgeving moeten blijven voldoen. Nederland is voor de herziening van de inhoud van verdragen overigens afhankelijk van de andere verdragspartner. En aangezien de VS met alle landen waarmee het een FATCA-verdrag gesloten heeft dezelfde IGA heeft afgesloten, zal de VS – door de meestbegunstigingsclausule in de IGA – niet genegen zijn een IGA open te breken.

De leden van de fractie van de SP vragen wanneer het weer mogelijk zal zijn voor gedupeerden om een normale bankrekening te openen, zonder dat dit een tijdelijk karakter heeft. Daarnaast vragen deze leden of de NL financial investments (NLFI) als aandeelhouder van onder andere de Volksbank dit niet als standpunt kan verkondigen in de aandeelhoudersvergadering.

De richtlijnen voorzien in een tijdelijke uitzondering voor de jaren 2022 tot en met 2024 op de verplichting voor banken om een SSN/TIN te rapporteren van rekeninghouders met (ook) de Amerikaanse nationaliteit. De tijdelijke uitzondering geldt alleen voor rekeningen die vóór 1 juli 2014 zijn geopend. Op grond van de richtlijnen zullen banken bestaande «reguliere» rekeningen van vóór 1 juli 2014 niet sluiten enkel vanwege het ontbreken van een SSN/TIN of CLN, maar blijven zij wel vragen om een SSN/TIN of CLN aan te leveren. De VS hebben aangegeven te werken aan definitieve richtlijnen voor de periode ná 2024. Zoals aangegeven in mijn Kamerbrief van 20 maart 2023 zal een nieuwe klant die nog geen US TIN of CLN heeft in veel gevallen worden geweigerd bij het reguliere proces van het openen van een rekening. Ook heb ik aangegeven dat klanten volgens de NVB bij sommige banken wel via een separate procedure een bankrekening krijgen als zij aantonen de procedure voor een CLN of TIN in gang te hebben gezet. Deze personen ontvangen dan alsnog via deze procedure een «reguliere» rekening.

Ten aanzien van de vraag over NL financial investments (NLFI), is van belang dat de dagelijkse bedrijfsvoering van een onderneming in handen is van de raad van bestuur. De afweging of gedupeerden een «reguliere» bankrekening kunnen openen is onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering. De aandeelhouder gaat hier niet over. In het geval van de Volksbank zijn de aandelen in beheer ondergebracht bij NLFI en dus op afstand geplaatst van de Staat. NLFI verzorgt het zakelijk beheer van de

⁷ Kamerstuk 33 985, nr. 3.

aandelen en is verantwoordelijk voor de uitoefening van de aandelhoudersbevoegdheden. Enkel daar waar het gaat om principiële en zwaarwegende besluiten is er een rol weggelegd voor de Minister van Financiën. Daarnaast heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) gedragsmaatregelen opgelegd aan NLFi en aan de Staat, waarin onder andere is bepaald dat NLFi de aandelen moet beheren op een dusdanige wijze dat de Volksbank en ABN AMRO zelfstandig haar commerciële strategie kan bepalen en de dagelijkse bedrijfsvoering kan uitoefenen. Het is voor NLFi dus niet mogelijk om, vanuit aandeelhoudersperspectief, een standpunt te verkondigen op de aandeelhoudersvergadering over het al dan niet beschikbaar maken van een «reguliere» bankrekening.

Vragen en opmerkingen van het lid van de BBB-fractie

Het lid van de fractie van de BBB vraagt hoe wordt gecommuniceerd aan de groep Amerikaanse Nederlanders die hun rekening na 30 juni hebben geopend dat de rekening alsnog bevroren kan worden, mits zij meer dan 50.000 euro op de rekening hebben en hun US TIN niet doorgeven, zodat niet opeens hun rekening bevroren wordt.

Indien een bankrekening gesloten zou worden, worden de rekeninghouders geïnformeerd door hun bank. Al vele jaren vragen de banken om de TIN van de rekeninghouders. Op de website van de rijksoverheid is actuele informatie te vinden over de verplichtingen van toeval-Amerikanen en rapportageverplichtingen van banken onder Amerikaanse wetgeving. Daarnaast is op de website van de NVB ook actuele informatie over dit onderwerp te vinden.